АКЦИОНИ ПЛАН ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ЗЕМЉИШТА, ВАЗДУХА И ВОДЕ НА РЕЦИ ДУНАВ У ПРЕКОГРАНИЧНОМ РЕГИОНУ НЕГОТИН-МОНТАНА

Пројекат CB007.2.32.150 „Одрживи еколошко здрави регион ", финасиран у оквиру Interreg – IPA Прогрма прекограничне сарадње Бугарска-Србија 2014 - 2020,
CCI Number: CCI 2014TC16I5CB007.

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

ТЕМА	**Акциони план за превенцију земљишта, ваздуха и воде на реци Дунав у прекограничном региону Неготин –Монтана** Предложене акције допуњују и надограђују се на већ текуће активности у Дунавском региону. Стратешко управљање захтева интегрисани приступ - иако побољшање саобраћајне инфраструктуре има позитиван утицај на елементе као што су пословно окружење, атрактивност градова и региона или квалитет живота грађана, такође утиче на пејзаже, биодиверзитет и загађење ваздуха. Они се не могу узети изоловано, већ морају бити уравнотежени једни с другима како би се дошло до најодрживијег решења. Стога је за спровођење сваке приоритетне области важно идентификовати релевантне организације и институције, које могу пружити на основу своје специфичне области стручности. Овај акциони план (АП) усредсређен је на очување биодиверзитета, пејзажа и квалитета ваздуха, воде и земљишта. Предложене акције ће дати директан допринос стратегији Европа 2020, посебно циљевима суочавања са изазовима климатских промена, развоја одрживог коришћења ресурса (који укључују воду, природу и земљиште на пример) и обезбеђивању квалитета живота. Поред тога, они ће допринети постизању циља ЕУ 2020 и Визије до 2050. године о биодиверзитету и спровођењу Стратегије ЕУ о биодиверзитету. Када је реч о очувању биодиверзитета или одржавању и побољшању квалитета земљишта и пејзажа, мора се обезбедити координација између свих акција надгледаних на националном нивоу. Треба у потпуности искористити постојеће доступне инструменте умрежавања, координације и сарадње

ПОЗАДИНА	Врсте јесетра у сливу Дунава добро су познате као древне и изузетно вредне врсте, које имају снажан економски и социјални утицај на живот људске популације дуж реке Дунав и преосталих река црноморског басена. Од средине XX века обим годишњег улова јесетри у доњем Дунаву стално се смањује и то је јасан сигнал неповољног статуса ових популација Bacalbasa-Dobrovici, 1997; Bacalbasa-Dobrovici and Patriche, 1999; Reinartz, 2002; Paraschiv and Sucio, 2006). У данашње време све врсте јесетра у бугарским водама драстично су се смањиле (Vassilev and Pehlivanov, 2003; Bloesch at al., 2006) и чинило се да су две од њих A. sturio and A. nudiventris изумрле (Bacalbasa-Dobrovic i and Holčik, 2000). Разлози за такву ситуацију су добро познати. Пре свега, животну историју јесетри карактеришу дуговечни животни век, касна зрелост, испрекидане мрестне фреквенције и дугачка миграциона кретања. С друге стране, негативни људски утицај попут дуготрајног прекомерног риболова, повећаног риболовног притиска, уништавања миграционих путева и загађења воде резултирао је драстичним смањењем њиховог броја.

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

ТРЕНУТНО СТАЊЕ И УЗРОК

Већина водених екосистема има способност да се носи са спољним стресовима, али у последње време у неким случајевима примљени сигнали (масивни губитак биодиверзитета, пад рибљег фонда итд.)показују да је њихов праг природне отпорности премашен. Анадромне врсте су оне које подржавају прелазак из једног окружења у друго (море - река и обрнуто), имајући способност да прилагоде брзе промене притиска изазване променама околине, што је одлучујући фактор у процесу миграције. Пут миграције јесетри, па чак и њихов коначни циљ, мрест, у сталној је зависности од воденог окружења и дефинисан је хидродинамичким параметрима4. Промене услова околине могу донети значајне промене у начину пливања јесетре током миграције, које зависе с једне стране од климатских фактора (температура, ветар, падавине), а са друге од трансформација које су резултат природних или антропогених хидролошких процеса5.

Уништавање мрестилишта и начина приступа њима због људских активности попут криволова и хидрауличних радова на води или природних фактора формирањем пешчаних брегова. У том контексту, CITES (1973) промовише израду планова опоравка за угрожене врсте, попут јесетра примењујући принципе превенције и заштите животне средине и природних станишта,

Као последњи грабежљивци у воденим трофичким ланцима, јесетре су високо изложене високим нивоима биоакумулације загађивача у седиментима (Poleksic et al., 2010). Њихова подложност загађивачима из околине потиче од високог садржаја липида у њиховим телима и њихове специфичне животне историје, као што су продужено време до зрелости, истакнута дуговечност и бентиворозна исхрана (Kruse and Scarnecchia, 2002; Stanic et al., 2006; Webb et al., 2006)). Загађење је препознато као једна од кључних претњи за опстанак јесетре (Williot et al., 2002; Agusa et al., 2004; Pikitch et al., 2005). Верује се да главна опасност за јесетре у Горњем Подунављу долази због деградације станишта, у Средњем Подунављу због прекида њихових миграционих путева изградњом брана, док су загађење и прекомерни риболов главне претње у Доњем Подунављу и Црном Мору (Bloesch, 2006). Политичке, социјалне и економске промене у LDRy такође су утицале на риболов јесетра недостатком строге контроле риболова, што је резултирало повећаним притиском на јесетре (Nikcˇevic´ et al., 2004).

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Најчешћи типови утицаја који су узрок неуспеха у постизању доброг стања животне средине у свим Дирекцијама за речне сливове (RBDcy загађење хранљивим материјама које резултирају повећаним нивоима једињења азота и фосфора и еутрофикација вода и загађење посебним супстанце из индустријских емитера. Главни узроци таквог загађења су испуштање непречишћених или недовољно пречишћених комуналних отпадних вода, испуштање у недовољно пречишћене индустријске отпадне воде, пољопривредне активности итд. Посебна врста притиска за речне сливове Дунава(ДРС) је загађење из старих рударских објеката, што резултира већим концентрацијама специфичних и приоритетних супстанци у површинским водним телима. Неуспех у постизању „доброг хемијског статуса“ за ВТ процењен у свим ДРС узрокован је вишком концентрације приоритетних супстанци из индустријских извора и / или старог загађења. За слив реке Дунав „добар хемијски статус“ није могао да се постигне због загађења одређених ВТ тешким металима: никлом, кадмијумом и трихлорометаном. У сливу реке Дунав загађивачи за које је утврђено да имају концентрације које премашују утврђене стандарде квалитета су нитрати, фосфати, амонијум, хром, гвожђе и манган. Главни извори загађења подземних вода хранљивим састојцима су пољопривреда, насеља без система за сакупљање отпадних вода, општинске депоније, дивље депоније; стара контаминација из ранијих активности.

Значајни извори загађења тешким металима (гвожђе, хром, манган) за подземне воде су углавном индустријска постројења, рударска постројења / јаловишта, депоније / депоније. У 2011. години просечна годишња концентрација честица (ПМ) ПМ10 на станици РИЕВ-Монтана износила је 59,6 μг / м3 - 1,5 пута изнад норме за средњу границу концентрације. Прекорачења су изразито сезонска - готово сва регистрована прекорачења су током зимског периода - од октобра до априла. Анализа резултата показује да је извор који најзначајније доприноси стварању високих имисионих вредности ПМ10 кућно грејање, које се највећим делом врши на чврсто гориво. Током овог периода није регистрован вишак азотног оксида и сумпор-диоксида. Сви остали контролисани атмосферски загађивачи - никал и полициклични ароматични угљоводоници су знатно испод одговарајућих максимално дозвољених концентрација и не постоје трајне тенденције повећања њиховог садржаја у атмосферском ваздуху. У великим општинама Монтана, Лом и Берковица на загађење ваздуха утичу активности већих индустријских локација. Технолошка опрема, укључујући системе за сакупљање прашине, морално је и физички застарела и не може да обезбеди поштовање норми емисије.

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Готово целој путној инфраструктури треба реконструкција или поправка. Ово доприноси даљем повећању емисије прашине и штетних гасова из транспорта.

У вези са применом чл. 27 Атмосферски ваздух чистоћа закон -а и чл.. 30. и 31. Уредбе бр. 7 (СГ, издање 45/1999), општина Монтана је припремила Програме за смањење емисија и постизање утврђених норми штетних материја у атмосферском ваздуху у року, регулисаним у чл. 31, ст. 3 горе наведене уредбе. Програм за смањење нивоа ПМ10 и достизање утврђених норми за његов садржај у атмосферском ваздуху у општини Монтана за период 2011 - 2014, усвојен је Одлуком Општинског већа - Монтана № 629 са Протоколом № 53 / 28.04. 2011. Акционим планом програма утврђен је широк пакет мера са релевантним кодексима, роковима и одговорностима. Наставља се спровођење мера утврђених у акционом плану општинског програма.

Заштита, рационално коришћење и управљање водним ресурсима је од пресудног значаја за одрживи развој, како за округ, тако и за целу земљу. Спровођење пројекта за комунално постројење за пречишћавање отпадних вода града Монтане доприноси решавању неких обавеза из Конвенције о сарадњи, заштити и одрживој употреби реке Дунав. Значајни напори усмерени су на изградњу водоводне и канализационе мреже, што је предуслов за побољшање квалитета природних вода. Постоји тенденција заустављања пропадања површинских вода, стабилизовања ситуације и благог побољшања на неким речним одсецима. Међутим, подручје знатно заостаје у изградњи канализационе мреже и потребних уређаја за пречишћавање. На подручју Монтане није откривена контаминација земљишта средствима за заштиту биља. Загађење земљишта упорним органским загађивачима, укљ. нафтни производи су озбиљно ограничени. Узорци тла узети за утврђивање загађења тла тешким металима и металоидима то не показују. Последњих година постоји све већи тренд смањења загађења тла и земљишта. Ограничена употреба пестицида и ђубрива у пољопривреди, органскоим узгојем и програмима за животиње доводи до смањења деградације земљишта и тла.

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Округ Монтана има удео заштићених подручја - 1,87% - много мањи од просека (5,11%) за земљу. Округ има много мањи удео од просечног нивоа за северозападни регион - 4,47%. Међу заштићеним подручјима преовлађују природни паркови - 1,56% и заштићена подручја - 0,23%. Остале засебне категорије су испод 0,1%. Верујемо да резерве за повећање заштићених подручја у погледу броја и површине постоје углавном у заштићеним подручјима и донекле у природним знаменитостима. Заштићена подручја покривају приближно исто подручје као и читав НЕМ у том подручју. То је због чињенице да заштићена подручја Натура 2000 готово у потпуности спадају у заштићена подручја НЕМ-а. Укупна заштићена подручја у округу Монтана чине 39,48% укупне територије. Заштићена подручја Директивом о стаништима, која заузимају 31,40% територије округа, преовлађују над заштићеним подручјима према Директиви о птицама, која чине 27,76%.

На климатске промене углавном утичу глобалне планетарне промене. У подручју Монтане, међутим, постоји низ локалних извора који доприносе повећању гасова стаклене баште у атмосфери и климатским променама. Климатске промене појачавају процесе дезертификације. Тенденције промене температуре ваздуха су у правцу благог загревања и добро су изражене у смеру северозапада. Утврђено је да Западна Стара планина чини баријеру према североистоку, од које загревање у региону Монтане започиње променом од 2.05, пролази сукцесивно кроз 2.1, 2.15 и достиже преко 2.2 оС у североисточним деловима округа (горе до Дунава). Опште је повећање температура лети, а зими често загревање, што доводи до нестабилног снежног покривача. Поплаве се стварају на бугарској територији због интензивног топљења снега у комбинацији са падавинама у пролеће. Нагле поплаве изазване релативно изолованим обилним падавинама лети или великим дуготрајним протоцима, што може утицати на стабилност насипа и накнадне поплаве (ово је питање само дуж Дунава). Пракса заштите од поплава у Бугарској обухвата низ активности, више или мање интензивних у различитим регионима, у зависности од нивоа опасности од поплаве. Значајне промене у режиму брзине реке Дунав након изградње хидрауличког комплекса „Гвоздена врата“ у бугарском сектору нису утврђене. У погледу садржаја тешких метала у честицама раствореним у води, Дунав се може класификовати као загађен због чињенице да више од једне трећине испитиваних узорака показује више од дозвољених вредности. Рибе пак акумулирају тешке метале и директно из воде и кроз храну. Акумулиране количине се повећавају са годинама. Ова зависност је посебно важна за јесетре у којима овај процес акумулације тешких метала траје деценијама. Обично су тешки метали садржани у рибљим ткивима десетак пута више него у околној води. Нажалост, нема података о садржају тешких метала у ткивима јесетре.

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Бугарско-румунски део Дунава представља најбогатији биодиверзитет као део највеће европске реке. Само у овом делу реке нема речних преградних објеката који би спречили природни развој екосистема. Из истог разлога, само на овом доњем делу реке још увек се могу наћи четири врсте јесетре и (иако веома угрожене) и даље се множе (Raykova et al, 2004)

Дугорочно је потребно планирати активности како би се осигурало прилагођавање подручја климатским променама и смањили природни ризици на прихватљиве нивое, као и стимулисати истраживања за предвиђање регионалног и локалног утицаја климатских промена. Заштита обала и земљишта уз Дунав од ерозије и јачање клизишта посебно су важни у спречавању катастрофа у региону Монтане. Активности утврђене Стратегијом регионалног развоја округа Монтана, које се планирају спровести, имају за циљ:

- Стварање и континуирано ажурирање базе података о ризичним и контаминираним подручјима, изградња система раног упозоравања на опасности од поплава, пожара, активирање клизишта;
- Чишћење корита и изградња заштитних објеката;
- Изградња објеката за контролу ерозије, пошумљавање пошумљених подручја, одрживо коришћење земљишта;
- Спровођење антиерозионих мера, укљ. стварање шума пошумљавањем и побољшање квалитета шумских усева као фактора за сузбијање поплава и штетних ефеката климатских промена;
- Модернизација, јачање и завршетак заштитних објеката за високе воде Дунава.

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

СНАГЕ	СЛАБОСТИ	ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
• Бугарски део Дунава представља најбогатији биодиверзитет • Последња зрела популација јесетри и даље се пари у доњем делу реке Дунав • општина Монтана је припремила програме за смањење емисија и постизање утврђених норми штетних материја у атмосферском ваздуху • Активности на спречавању катастрофа огледају се у Регионалној развојној стратегији округа Монтана • Израђене су еколошке процене за све општине у округу	• Подручје далеко заостаје у изградњи канализационе мреже и потребних уређаја за пречишћавање • За слив реке Дунав „добар хемијски статус“ није могао да се постигне због загађења одређених водних подручја тешким металима: никлом, кадмијумом и трихлорометаном. • Ниједна јединица на општинском нивоу нема контролу над подношењем извештаја и они се не подносе у року • • Округ Монтана има удео заштићених подручја - 1,87% - много мањи од	• Спровођење текућих истраживања, проналазачких и моноторинг активнсоти у вези са врстама и стаништима јесетре • Развој амбициозних програма и концепата за смањење пестицида и застарелих хемикалија уопште или у одређеним областима, као и покретање управљања жаришним тачкама или ограничења за њихову примену успостављањем тампон трака или компензационих подручја. • Изградити капацитете локалних власти у	Лоше социјално и економско стање округа Монтана предуслов је за предузимање еколошких мера ограничених на основне потребе локалног становништва за канализацијом, водоводном и еколошким пећима на гориво • •Иако је Бугарска држава чланица свих међународних конвенција и званично је усвојила Акционе планове и стратегије управљања ЕУ који се тичу популације и станишта јесетре, није спроведено никакво мишљење у бугарском законодавству.

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

СНАГЕ	СЛАБОСТИ	ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
	просека (5,11%) у земљи. • Географија и климатске карактеристике округа Монтана предиспозиција су за рањивост изазвану климатским променама и антропогеним утицајем	питањима везаним за животну средину • Спровести документ са смерницама за побољшање разумевања кључног сектора законодавства ЕУ о природи • Оснивање експертске групе за помоћ регионима и градовима у решавању различитих проблема и прекограничне мреже за размену добрих пракси. • Побољшање сарадње са кључним секторима користећи примењене смернице о законодавству ЕУ о природи.	• Није израђено ниједно ажурирање Акционог плана за јесетре у Бугарској, што је још једна велика празнина у њиховом очувању. • У јесетрама као дуговечним врстама, процес акумулације тешких метала траје деценијама; • На подручју Монтане бројни локални извори доприносе повећању гасова стаклене баште у атмосфери и климатским променама • Извештаји о одложеним еколошким проценама појединих општина у региону проузроковали би одложене и неблаговремене мере у

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

СНАГЕ	СЛАБОСТИ	ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
			решавању проблема климатских промена и антропогених утицаја, а прекогранично подручје је веома угрожено овим факторима.

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

НАДГРАДЊА СНАГЕ	ПРЕВАЗИЛАЖЕЊЕ СЛАБОСТИ	КОРИШЋЕЊЕ ШАНСИ	ЗАШТИТА ОД ПРЕТЊИ
• Континуирано мапирање и обезбеђивање станишта, омогућавајући миграцију јесетре, истовремено усклађујући програме праћења; • Прекогранично надгледање и управљање јесетрима засновано на науци кроз омогућавање сарадње заинтересованих страна (посебно између агенција за спровођење закона и институција за заштиту природе) ради координисане примене мера за спречавање и борбу против илегалних помора и обезбеђивање критичних станишта. • Осигурати изградњу	• Завршити успостављање мреже Натура 2000 и осигурати добро управљање спровођењем Паневропског акционог плана за очување јесетре спровођењем прекограничних мораторијума / ограничења за улов јесетре, припремом оквира управљања и финансирања за ex-situ мере заштите • Проучити различита питања у вези са стањем и употребом тла и земљишта у Подунављу, укљ. доступност и квалитет тла и земљишта, ризике везане за тло и	• Подстицање разраде пројеката који се тичу јесетри и њихових еколошких захтева и активније учешће јавних власти, НВО и научних организација у таквим иницијативама на прекограничном подручју • Идентификовати савремене приступе обнављању станишта угрожених врста од загађења тла, воде и ваздуха и осмислити стратешке и планиране активности за примену ових приступа на погођеним прекограничним	• Уврстити посебан одељак у RBMP за мере и обавезне акције за очување врста јесетре у реци Дунав, као и за очување и обнављање станишта не само у реци Дунав већ и на другим историјским локалитетима јесетре на прекограничном подручју; • Интегрисани системи управљања отпадом треба успоставити и применити на националном, регионалном и локалном нивоу. Потребан је развој центара за управљање отпадом за комунални и неопасни отпад, као и

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

НАДГРАДЊА СНАГЕ	ПРЕВАЗИЛАЖЕЊЕ СЛАБОСТИ	КОРИШЋЕЊЕ ШАНСИ	ЗАШТИТА ОД ПРЕТЊИ
капацитета у погледу израде стратешких процена утицаја на животну средину и њихове употребе у процесима доношења одлука • Побољшати проток услуга екосистема и припремити активности рестаурације, са нагласком на оне који захтевају прекограничну обнову и / или сарадњу и оне који укључују економске актере	земљиште и очување и обнављање надземних и подземних екосистема и биодиверзитета • Да би се постигла одржива употреба пестицида. мора се успоставити оквир за деловање Заједнице, државе прекограничне регије треба ефикасно да користе могућности Оквирне директиве о пестицидима (PFD)	подручјима удруживањем напора јавних власти, научника, невладиних организација применом међународних искуства у овим областима и одрживе сарадње унутар ових организација • Створити зелену инфраструктуру на прекограничном подручју, која ће развити економију и побољшати животно стање становништва у том подручју, али ће такође пружити платформу за будуће заједничке иницијативе које повезују искуство и потенцијал свих заинтересованих страна у региону.	санација и затварање нескладних депонија и веома загађених и загађених локација и дивљих депонија. • Научна истраживања о екологији јесетре и последицама тешких метала и других хемикалија на њихов статус морају бити разрађена и укључена у ажурирани акциони план за јесетре • На локалном нивоу потребне су мере за контролу дифузних извора емисије из кућног грејања и саобраћаја. праћен структурним и променама понашања. • Створити регионалне

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

НАДГРАДЊА СНАГЕ	ПРЕВАЗИЛАЖЕЊЕ СЛАБОСТИ	КОРИШЋЕЊЕ ШАНСИ	ЗАШТИТА ОД ПРЕТЊИ
			контролне групе за праћење свих правних докумената, извештаји итд. припремају се и подносе у року

ЦИЉАНИ УСЛОВИ

Предложени дијаграм процеса, противмере, мерљиви циљеви
Постићи циљеве управљања утврђене Планом управљања сливом реке Дунав
Смањити ниво хранљивих састојака у реци Дунав како би се омогућио опоравак црноморских екосистема до услова сличних онима присутним 1960-их
Израдити извештај о анализи Дунава као корак ка завршетку плана управљања
Осигурати одрживе популације дунавских врста јесетра
Разрадити, усвојити и применити планове управљања подсливовима,
До 2030. године појачати рад на заустављању погоршања статуса свих врста и станишта обухваћених законодавством ЕУ о природи како би се постигло значајно и мерљиво побољшање, прилагођено посебним потребама одређених врста и станишта у Дунавском региону
Побољшати рад на успостављању зелене инфраструктуре и процесу обнављања најмање 15% деградираних екосистема (укључујући земљиште), како би се побољшали и одржали екосистеми и њихове услуге до 2030. у Дунавском региону и побољшао квалитет ваздуха
Наставити континуирани рад и напоре на осигурању одрживих популација дунавских јесетра и других аутохтоних врста риба до 2030. године

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Interreg - IPA CBC
Bulgaria - Serbia

ШТА?	ПЛАН ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ
	Допринети до 2050 визији ЕУ и 2020. ЕУциља за биодиверзитет
	Ефикаснуправљати Натура 2000 локацијама и другим заштићеним подручјима
	Заштити и обновити највредније екосистеме и угрожене животињске врсте
	Развити зелену инфрастуктуру у циљу повезивања различитих биогеографских региона и станишта
	Смањити унос пестицида у животну средину Дунавског региона Да би се безбедно уклонили застарели пестициди и друге застареле хемикалије на подручју Дунаваког регионап
	Припремити и применити транснационалне политике просторног планирања и развоја за функционална географска подручја (речни сливови, планински ланци итд.)
	Обезбедити одговарајући третман чврстог отпада
	Подизање свестио заштити земљишта
	Смањити загађење ваздуха
	Подизање свести шире јавности, препознавањем и промовисањем потенцијала природних добара као покретача одрживог регионалног развоја Образовање деце и младих
	Изградити капацитете локалних власти у питањима везаним за животну средину

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

КО?	Прекогранични партнери у пројекту, осигуравају спровођење акционог плана на нивоу политике (нпр. Договарањем о планирању, циљевима, показатељима и роковима и осигуравањем широких контаката између предлагача пројеката, програма и извора финансирања и пружањем техничке помоћи и савета) . Њихов рад је транснационални, међусекторски и међуинституционални. Међутим, укључивање руководилаца, заинтересованих страна и њихових мрежних веза са различитим организацијама (цивилно друштво, невладине организације, научна заједница, ниво политике) на различитим нивоима (локални, регионални, национални, ЕУ) један је од основних принципа примене пројектна идеја. Укљученост заинтересованих страна огледа се углавном у њиховом учешћу, саставу и организацији прекограничне радне групе (РГ). Радне групе су генерално отворене за све заинтересоване стране које су заинтересоване за ту тему и спремне су да допринесу спровођењу одговарајућег радног програма. У протеклом периоду расле су широке и организоване мреже заинтересованих страна, углавном кроз рад радних група. Тренутно су основане и активне следеће радне групе: • Радна група за Дунавске јесетре DSTF) • Инвазивна мрежа страних врста Дунавског региона Инвазивна мрежа страних врста Дунавског региона • Дунавски паркови - мрежа заштићених подручја • Мрежа стратегија земљишта у Дунавском региону (SONDAR) • Радна група за квалитет ваздуха (TFAQ)) • Радна група за пестициде и хемикалије ((TFPC) • Мастер план радне групе Баварски Дунав (GMPBD) Састав радних група се генерално може сматрати позитивним искуством, јер се у многим случајевима први пут руководиоци цивилног друштва, научне заједнице и нивоа политике из различитих региона и земаља окупљају како би заједнички радили на заједничком питању. Постојећа потреба за повезивањем НВО-а и заинтересованих страна од заштите природе и биодиверзитета до нивоа политике била је главни покретач имплементације процеса и пружа солидну основу за даљи развој конкретних активности и предлога пројеката.
КАДА?	Сви рокови за активности предмет су међусобног договора између пројектних партнера и повезаних заинтересованих страна и организација. Планирано је да започну одмах доследно, осигуравајући преклапање активности и потпуно коришћење капацитета учесника у пројекту

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

ГДЕ?	Акциони план покрива реку Доњи Дунав на прекограничном подручју Монтана-Неготин и није ограничен на примену резултата на друге прекограничне регије у сливу Дунава.
ТРОШКОВИШ ШШШЋ	Према спроведеној финансијској анализи спровођења АКЦИОНОГ ПЛАНА

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

	ПЛАН	РЕЗУЛТАТИ
ПРАТИТИ	➢ **Извештај о примени - по завршетку сваке акције** ➢ **Годишњи извештај - са анализом резултата, потреба и изазова** ➢ **Завршни извештај**	• акције које захтевају или би могле имати велике користи од транснационалне и / или (транс) регионалне сарадње у њиховој примени; • акције које превазилазе постојеће националне обавезе, али додају одређену вредност увођењем више земаља у процес развоја и / или примене и имају утицаја на регионални ниво; • акције које осигуравају доследност, одрживост и циљаније коришћење токова финансирања из ЕУ (или удруживање ресурса доступних на националном нивоу); • • акције које би могле да помогну да се интегришу нови глобални и европски процеси повезани са очувањем животне средине и природе, подстичући на тај начин кохезију на регионалном нивоу;

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

	ПЛАН	РЕЗУЛТАТИ
		• јачање сарадње са другим EUSDR PAs (посебно ступ II AP) и макрорегионалним стратегијама како би се идентификовале јаче синергије и избегло дуплирање посла.

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговорна страна	Рок	Статус
Ефикасно управљање Натура 2000 локацијама и другим заштићеним подручјима	Заустављање погоршања статуса свих врста и станишта обухваћених законодавством ЕУ о природи	Активности истраживања, проналаска и праћења (посебно у погледу врста јесетра и станишта од европског и националног значаја), као и решавање сукоба са људима и илегалне трговине дивљим животињама. Активности које резултирају појачаном заштитом преосталих природних екосистема (попут Доњег Дунава), обнављањем мочвара, пошумљавањем не обрадивих површина, заштитом рубних шума и биоремедиацијом подручја са великим утицајем	Постизање значајног и мерљивог побољшања, прилагођеног посебним потребама врста и станишта јесетре у Подунављу; Допринос 2050 визији ЕУ 2020.циљу за биодиверзитет. Подизање свести шире јавности, препознавањем и промовисањем потенцијала природних добара као покретача одрживог регионалног развоја	ВИСОК	ПОГ MoEW, NAFA, MAFF НВО Научне организације	12/2025	ОТВОРЕН

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговорна страна	Рок	Статус
	Процена доњег Подунавља према процени стања заштите и ефикасности мера (оквир управљања Natura 2000 sites- Натура 2000 локације)	На основу иницијатива ВВФ-а, ИАД-а и других невладиних организација и мрежа, треба развити дугорочну стратегију за очување јесетре у доњем Подунављу. Државе чланице морају да извештавају сваких шест година о напретку постигнутом у примени Директиве о становима. Мапирање и обезбеђивање станишта, омогућавање миграције јесетре и усклађивање програма праћења; Прекогранично надгледање и управљање великим месождерима засновано на науци, нарочито кроз омогућавање сарадње заинтересованих страна (посебно између агенција за спровођење закона и институција за заштиту природе) ради координиране примене мера за спречавање и борбу против илегалних убијања и осигуравање критичних станишта.	Мониторинг и извештавање према Директиви фокусира се на одржавање и / или обнављање повољног стања заштите за станишне типове и врсте од интереса за заједницу. Иако је ово национална обавеза регулисана националним законодавством, ова акција би могла да помогне у обезбеђивању доследности и одрживости у праћењу, извештавању и даљој употреби прикупљених података. Даље, то би могло да олакша боље управљање прекограничним Натура 2000 локацијама и / или идентификовање погоднијих мера заштите које су специфичне за регион Доњег Дунава и / или их треба применити на регионалном нивоу. Пружање савршене платформе за идентификовање доследних и одрживих приоритетних акција које би могле да помогну у очувању јесетре у доњем	ВИСОК	ПРГ MoEW, NAFA, MAFF и остале јавне власти Невладине организације Научне организације	12/2023	ОТВОРЕН

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговорна страна	Рок	Статус
			Подунављу, али такође омогућавају циљаније коришћење токова финансирања из ЕУ и удруживање расположивих ресурса. Умрежавање и сарадња између различитих заинтересованих страна (углавном јавних власти и невладиних организација које се баве заштитом животне средине) помажу у јачању њихових капацитета и остваривању већег утицаја на доношење одлука и ниво политика.				
	Разрада плана управљања водним сливом која се тиче очувања јесетре	У целости спровести План управљања сливом реке Дунав који се односи на јесетре на прекограничном подручју Да наставе да улажу и подржавају системе за прикупљање информација које су већ развијене локалне и међународне власти, Подржати обнављање мочвара и плавних подручја као ефикасног средства за побољшање заштите од поплава, и општије,	Ојачати општу свест и олакша ти размену добре праксе у питањима интегрисаног управљања водама у сливу Дунава међу доносиоцима одлука на свим нивоима и међу становништвом региона, Осигурати адекватно финансирање Натура 2000 локација Побољшати и поједноставити надзор и извештавање	ВИСОК	ПРГ MoEW, NAFA, MAFF и остале јавне исниституције НВО	06/2021	ОТВОРЕН

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговрна страна	Рок	Статус
		анализирати и идентификовати најбољи одговор на ризик од поплава (укључујући „зелену инфраструктуру“).Завршити успостављање мреже Натура 2000 и осигурати добро управљање спровођење паневропског акционог плана за очување јесетре спровођењем прекограничних мораторијума / ограничења за улов јесетре, припремањем оквира управљања и финансирања за ex-situ мере заштите					
Развити зелену инфраструктуру у циљу повезивања различитих биогеографских региона и станишта припрема и спроводи транснационално	Процена могућности за повезивање станишта јесетри на подручју ЦБ	Научно истраживање за проналажење нових начина за повезивање станишта, консултације са релевантним заједницама и заинтересованим странама, пажљиво и интегрисано просторно планирање за развој и примену пракси и технологија за економска улагања и инфраструктурни развој у корист биодиверзитета	Идентификовање (општих, заједничких) активности и њихова примена на (транс) регионалном нивоу помогли би у обезбеђивању доследности и одрживости примене зелене инфраструктуре у урбаним и руралним областима региона Доњег Подунавља, као и усмеренијег коришћења токова финансирања од стране ЕУ . Савршена платформа за	СРЕДЊИ	ПОГ MoEW, NAFA, MAFF и остале јавне исинтитуције НВО Научне организације	12/2023	ОТВОРЕН

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговорна страна	Рок	Статус
просторно планирање			идентификовање доследних и одрживих приоритетних активности потребних за промоцију и омогућавање примене зелених коридора који би користили очувању природе у већем (транс / регионалном) обиму.				
	Развити политике за функционална географска подручја (речни сливови, планински ланци итд.)	Развити координиране политике просторног планирања фокусирајући се на заштиту и истовремено одрживи развој функционалних географских подручја, на основу његових снага и потенцијала. Да допринесе 2050. визији ЕУ и 2020 ЕУ циљу за биодиверзитет до ефикасно управља Натура 2000 локацијама и другим заштићеним подручјима, Да заштити и обнови највредније екосистеме и угрожене животињске врсте, Развити зелену инфраструктуру у циљу повезивања различитих	Обезбеђујући добар пример интегрисаног управљања заштићеним подручјима и природним добрима у транснационалном контексту, и приступ и акумулирано знање могли би се пренети у друге делове Подунавља. Очување екосистема и природних добара, заједно са утврђивањем перспективе одрживог раста, допринело би побољшању квалитета живота и могућности запошљавања локалног становништва од регионалног приступа. Сарадња би помогла да се избегне	СРЕДЊИ	Јавне власти НВО Научне организације	06/2021	ОТВОРЕНО

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговорна страна	Рок	Статус
		биогеографских региона и станишта	дуплирање посла, али такође би се обезбедила доследност, одрживост, укључивање релевантних заинтересованих страна и циљаније коришћење токова финансирања из ЕУ. Даљу сарадњу треба одржавати, док се пружа прилика за јаче међусобно повезивање, посебно са онима који имају сличне (синергизоване) циљеве који произилазе из стратегије ЕУ 2020 о биодиверзитету - нпр. у вези са Натура 2000 мрежом, зеленом инфраструктуром, обнављањем деградираних екосистема, управљањем инвазивним страним врстама итд				
	Разрада зеленог коридора за јесетре на прекограничном подручју	Интегрисано планирање просторног развоја и очувања, тј. Боља комуникација, размена знања и података између сектора заштите животне средине, транспорта и просторног планирања. Зелена инфраструктура	Да би се развила доследна и одржива мрежа еколошких (зелених) коридора кроз примену зелене и / или плаво-зелене инфраструктуре, императивна је трансрегионална сарадња са EUSALP, EUSAIR and EUSBSR.. Штавише, ова	ВИСОК	ПОГ MoEW, NAFA, MAFF и остале јавне власти/ установе НВО Научне организације Релевантне међународне организације, руководиоци	12/2025	ОТВОРЕНО

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговорна страна	Рок	Статус
		препозната је као велики потенцијал за укључивање биодиверзитета у друге секторе и мора бити укључена у националне оперативне операције. Одржавање и обнављање критичних елемената зелене и плаве инфраструктуре кроз интегрисане просторне, развојне и конзерваторске активности Предложени циљ ове акције био би: • мапирање кључних елемената плаве и зелене инфраструктуре у региону и олакшавање договора о циљевима управљања; • побољшати комуникацију, знање и размену података између сектора заштите животне средине, транспорта и просторног планирања; осигурати изградњу капацитета у погледу израде стратешких процена утицаја на животну средину и њихове употребе у	акција односи се на рад ГИР - Зелене инфраструктуре Оквир за приоритизацију радне групе за имплементацију и обнову - GIIR), будући да су главни циљеви WG: подршка имплементацији акција ГИ стратегије, пружање платформе за размену најбољих пракси у примени GI и адресирање веза између обнављања деградираних екосистема и примене GI. Такође постоји веза и потенцијал за сарадњу са Европском асоцијацијом зеленог појаса која има за циљ обнављање и / или очување природног наслеђа и функционисање као еколошка мрежа која повезује природне и културне пејзаже високе вредности, истовремено поштујући економске, социјалне и културне потребе локалне заједнице У исто време, узимајући у обзир предвиђања климатских промена, постоје неке могућности које вреди		и друге заинтересоване стране		

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговорна страна	Рок	Статус
		процесима доношења одлука; идентификовати (мапирати) подручја која треба обновити како би се побољшао проток услуга екосистема и припремити активности рестаурације, са нагласком на она која захтевају прекограничну обнову и / или сарадњу и она која укључују економске актере	истражити, тј. Могућност допуњавања ове акције укључивањем неких активности повезаних са другим решењима заснованим на природи (нпр. Прилагођавање климатским променама засновано на екосуставима, Екосистем-смањење ризика од катастрофа итд.), што би такође захтевало јачу сарадњу				
Очување тла, ваздуха и воде на реци Дунав у прекограничном региону	Да се смањи унос пестицида и хемикалија у животну средину доњег Подунавља	Ова акција посебно треба да буде усредсређена на развој амбициозних програма и концепата за смањење пестицида и застарелих хемикалија уопште или у одређеним областима, као и на покретање управљања жаришним тачкама или ограничења за њихову примену успостављањем тампон трака или компензационих подручја. Побољшање рада на успостављању зелене инфраструктуре и процесу обнављања најмање 15% деградираних екосистема, укључујући и тло, како би се до	Иако су државе реке Дунав већ дужне да контролишу унос пестицида у животну средину и одређени протоколи (пројекти) праћења и смањења су успостављени на националном нивоу, (транс) регионални приступ могао би да помогне у обезбеђивању доследности, одрживости, укључивања заинтересованих страна и више циљаног коришћења токова финансирања из ЕУ. Даље, праћење активности и пројеката повезаних са уносом	ВИСОК	ПОГ MoEW, NAFA, MAFF и остале јавне власти/установе НВО Научне организације Релевантне међународне организације, руководиоци и друге заинтересоване стране	12/2023	ОТВОРЕН

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговорна страна	Рок	Статус
		2020. године у Дунавском региону одржали и побољшали екосистеми и њихове услуге и побољшао квалитет ваздуха Да би постигле одрживу употребу пестицида, тј.успоставио оквир за деловање Заједнице, државе прекограничне регије треба ефикасно да користе могућности Оквирне директиве о пестицидима (PFD) за проучавање различитих питања везаних за стање и употребу земљишта и земљишта у Подунављу, укљ. доступност и квалитет тла и земљишта, ризици везани за тло и земљиште и очување и обнављање надземних и подземних екосистема и биодиверзитета путем: • идентификовање релевантних локација; • идентификовати локације са застарелим пестицидима и сличним хемијским остацима и припремити план санације и план управљања ризиком у случају еколошких несрећа	пестицида и хемикалија у животну средину доњег Подунавља могло би да помогне у разликовању даљих акција које су повезане (специфичне) за регион и / или треба да се спроведу на регионалном нивоу Пружа одличну платформу за окупљање различитих регионалних руководилаца, заинтересованих страна и њихових мрежа из различитих грана. Омогућене су јаче синергије са другим организацијама како би се смањио унос пестицида и хемикалија у животну средину, избегло дуплирање посла и обезбедило циљаније коришћење токова финансирања из ЕУ. Истовремено, смањени унос пестицида у животну средину сигурно би допринео осталим циљевима, посебно јачању рада				

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговрна страна	Рок	Статус
		• припрема планова управљања ризиком, интервенција и санације како би се безбедно уништили OPCs и обновили деградирани екосистеми; • осигурати прекограничну сарадњу у случају несрећа на локацијама загађеним OPCs; • подстицање укључивања заинтересованих страна, образовања и протока информација на локалном и регионалном нивоу, али и циљаније коришћење токова финансирања из ЕУ и / или удруживање расположивих ресурса.	на заустављању погоршања статуса свих врста и станишта обухваћених законодавством ЕУ о природи како би се постигло значајно и мерљиво побољшање. , прилагођен посебним потребама појединих врста и станишта у Подунављу Треба подстицати комуникацију и сарадњу између пројектних партнера, као и даљу сарадњу са ICPDR Групом за хранљиве састојке и пројекте који се односе на уношење пестицида у животну средину. Резолуција о побољшању здравља здравим управљањем застарелим пестицидима и другим застарелим хемикалијама, усвојена на 63. Светској здравственој скупштини (СЗС мај 2010. у Женеви). Идентификовање (општих,				

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговрна страна	Рок	Статус
			заједничких) активности и њихово спровођење на (транс) регионалном нивоу помогло би у обезбеђивању доследности и одрживости здравог управљања и уклањања застарелих пестицида и других застарелих хемикалија у Дунавском региону, као и циљаније коришћење средстава ЕУ токове и / или удруживање доступних ресурса. Шта више, радње су повезане са неколико конвенција: Базелском конвенцијом о контроли прекограничног кретања опасног отпада и њиховим одлагањем, Ротердамском конвенцијом о поступку претходно сагласног информисања за одређене опасне хемикалије и пестициде у међународној трговини, Стокхолмском конвенцијом о постојаним органским загађивачима, као као и Женевску декларацију о				

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговорна страна	Рок	Статус
			исправном управљању хемикалијама и комуникацијом са отпадом и треба подстицати сарадњу између TF- и тих конвенција, као и даљу сарадњу са Дунав копненим и земљишним нексусом ЈРЦ-а DLSN), водећим кластером који има за циљ проучавање разна питања везана за стање и употребу земљишта и земљишта у Дунавском региону, укључујући доступност и квалитет земљишта и земљишта, ризике везане за земљу и земљиште и очување и обнављање надземних и подземних екосистема и биодиверзитета.				
	Обезбедити одговарајући третман чврстог отпада	Интегрисане системе управљања отпадом треба успоставити и применити на националном, регионалном и локалном нивоу. Потребан је развој ценар за управљање отпадом за комунални и неопасни отпад, као и санација	Побољшати рад на успостављању зелене инфраструктуре и процесу обнављања најмање 15% деградираних екосистема, укључујући тло, како би се до 2030. године одржали и	ВИСОК	ПОГ MoEW, NAFA, MAFF и друге јавне власти НВО Научне организације Релевантне међународне организације,	12/2022	OPENED

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговорна страна	Рок	Статус
		и затварање нескладних депонија и веома загађених и контаминариних локација и дивљих депонија. Акција такође треба да укључи подизање свести о потребама смањења и рециклаже отпада. Истовремено се односи на обнављање и одржавање квалитета вода (у погледу третмана опасних супстанци и контаминираног муља најновијом и најбољом доступном технологијом) Избегавање преклапања и стварање паралелних структура је кључни принцип који се мора следити у сарадњи обе државе. Да би се то постигло и да би се осигурао ефикасан проток информација, мора се развити заједнички документ. Овај документ треба да карактерише посебне мандате, одговорности, задатке и модус операнди за бесплатне и заједничке активности.	побољшали екосистеми и њихове услуге у доњем подунавском региону и побољшао квалитет ваздуха. Подржати конкурентност предузећа, укључујући развој кластера. Прекогранична сарадња за успостављање ефикасног система за третман комуналног и индустријског отпада на основу њиховог сортирања могла је дати неке препоруке за повећање ефикасности третмана и отворити могућности за будућу (интердисциплинарну) сарадњу и пренос знања у региону (најновији трендови, најсавременије информације, најбоље праксе). Иако све државе Дунавског региона имају своје процедуре и законодавство у вези са		руководиоци и друге заинтересоване стране Блиска сарадња са ICPDR-ом са његовим искуством и мандатом у управљању водама веома је важна и треба је одржавати.		

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговорна страна	Рок	Статус
			управљањем чврстим отпадом, регионалне прекограничне стратегије - могу помоћи у давању неких препорука, разликовању приоритетних активности специфичних за регион Доњег Подунавља и / или даљих акција (пројеката) које треба спровести на регионалном прекограничном нивоу. Штавише, могли би да омогуће циљаније коришћење токова финансирања из ЕУ, удруживање расположивих ресурса и будућу (интердисциплинарну) сарадњу и пренос знања у региону (најновији трендови, најсавременије информације, најбоље праксе). EUSDR јача оквире сарадње и подржава постојеће институције које помажупрекограничним партнерима да примене законодавство ЕУ. Уска сарадња са ICPDR -ом са његовим				

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговорна страна	Рок	Статус
			искуством и мандатом у управљању водама је зато веома важна. Прекогранична подручја морају координирати своје активности како би искористиле синергије у погледу квалитета воде и ризика по животну средину				
	Подизање свести о заштити земљишта ваздуха и воде	Подизање свести шире јавности, препознавањем и промовисањем потенцијала природних добара као покретача одрживог регионалног развоја: • проширивање резултата прекограничних пројеката на транснационални ниво; • разликовање даљих приоритетних акција које су повезане (специфичне) са регионом Доњег Подунавља и / или их треба спровести на регионалном нивоу; • окупљање различитих регионалних руководилаца, заинтересованих страна и њихових мрежа из различитих	Интезивирати рад на успостављању зелене инфраструктуре и процесу обнављања најмање 15% деградираних екосистема, укључујући тло, како би се до 2025. године одржали и побољшали екосистеми и њихове услуге у доњем подунавском региону и побољшао квалитет ваздуха. Предвиђени учинак је континуирана промоција и подизање свести на пољу заштите тла и одрживог развоја у доњем Подунављу	СРЕДЊИ	ПОГ MoEW, NAFA, MAFF друге јавне власти НВО Научне организације Релевантне међународне организације, руководиоци и друге заинтересоване стране Ова акција би се могла постићи у сарадњи са Европском алијансом з атло и земљиште (ELSA), док би даља партнерства у доњем Подунављу требало да се покрену на комуналном нивоу и у	06/2021	ОТВОРЕН

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговрна страна	Рок	Статус
		грана; • подстицање укључивања заинтересованих страна, образовања и протока информација на локалном и регионалном нивоу; • објединьавање расположивих ресурса. Сарадња би обезбедила платформу за бављење новим темама, као што су појасеви склоништа ,Мрежни системи биотопа, плодност тла, израда мапе тла за регион доњег Подунавља, микро пољопривреда, прилагођавање климатским променама Штавише, повезано је • подизање свести шире јавности препознавањем и промовисањем потенцијала природних добара као покретача одрживог регионалног развоја и образовања деце и младих. • Јачати општу свест и олакшати размену добре праксе у питањима интегрисаног управљања водама	Активности подизања свести јавности могле би имати користи од регионалног приступа (као кровни приступ) који би осигурао видљивост, умножавање и одрживост планираних активности усмерених на промоцију заштите тла, ваздуха и воде. Ово преклапање акција могло би да помогне да се осигура доследност, одрживост, укључивање заинтересованих страна и циљаније коришћење токова финансирања из ЕУ. То би такође могло резултирати неком новом сарадњом и / или идентификовањем даљих акција у вези са заштитом тла, ваздуха и воде и одрживим развојем у региону Доњег Подунавља које треба спровести на регионалном нивоу. Активно учешће у активностима		образовним доменима.		

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговорна страна	Рок	Статус
		у доњем сливу Дунава међу доносиоцима одлука на свим нивоима и међу становништвом региона • Повећати свест и укљученост заинтересованих страна и побољшати спровођење у складу са Стратегијом ЕУ о биодиверзитету 2020. • Повећати перцепцију очуване природе као драгоценог богатства. • Промовисати зелени, меки еко-туризам као део ове акције.	размене знања (нпр. Семинари и радионице) и дискусије са колегама из различитих земаља и / или сектора отварају могућности за будућу (интердисциплинарну) сарадњу и пренос знања у региону (најновији трендови, најсавременије информације, најбоље праксе). Међународна и транснационална мрежа невладиних организација у Дунавском региону је предуслов за заједничке активности и сарадњу на развоју пројеката. Ово би осигурало бољи пренос знања, усредсређен на питања релевантна за државе Дунавског региона (најновији трендови, најсавременије информације, најбоље праксе).				

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговорна страна	Рок	Статус
	Смањити загађиваче ваздуха	Због сложености питања везаних за квалитет ваздуха у Дунавском региону (различите врсте извора, технологија и горива која се користе широм региона, што резултира различитим нивоима емисија; различити нивои примене еколошких политика, итд.) координиране акције на различитим нивоима: локални, регионални, национални, европски и међународни су потребне. Неопходно је укључити све релевантне руководиоце да процене могуће интеракције између секторских политика како би се побољшала ефикасност мера. Прекогранични партнери ће промовисати дијалог и сарадњу између различитих актера као што су стручњаци, власти, здравствени радници, научне и невладине организације. На локалном нивоу потребне су мере за контролу дифузних извора емисије из кућног грејања	Ојачати рад на заустављању погоршања статуса свих врста и станишта обухваћених законодавством ЕУ о природи како би се постигло значајно и мерљиво побољшање, прилагођено посебним потребама одређених врста и станишта у Дунавском региону. Транспоновање овог концепта у Дунавску стратегију подразумевало би бољу координацију међу релевантним приоритетним областима на овој теми, а коришћење предности интердисциплинарног радног приступа помогло би бољем идентификовању и праћењу могућих позитивних или негативних последица њихових радних планова на квалитет ваздуха. Повезујући ову акцију са свим циљевима пакета ЕУ политике чистог ваздуха, поставиће се	HIGH	ПОТ MoEW, NAFA, MAFF и И друге јавне власти НВО Релевантне међународне организације, руководиоци и друге заинтересоване стране	12/2030	ОТВОРЕН

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговорна страна	Рок	Статус
		и саобраћаја. У овим секторима утицај технолошких мера (замена возних паркова и употреба ефикасних пећи) је неизвестан. Такве мере ће вероватно бити недовољне за довођење емисија на прихватљиве нивое и стога би требале бити праћене структурним променама и променама понашања. Смањење емисија амонијака у пољопривредном сектору био би ефикасан корак напред. Смањити утицај преноса загађивача на велике раздаљине у макрорегију доњег Подунавља, јачајући међународну сарадњу у оквиру Конвенције о дуготрајном прекограничном загађивању ваздуха (CLRTAP) и Оквирне конвенције Уједињених нација о климатским променама (UNFCCC) помогла би унапређењу примене квалитета ваздуха и климатских промена. Боља интеграција секторских политика у доњем подунавском региону побољшала би	циљеви за смањење утицаја загађења ваздуха на здравље и животну средину до 2030. године и разрада законодавних предлога за примену строжих стандарда за емисије и загађење ваздуха. С обзиром да су државе Дунавског региона потписнице Конвенције о прекограничном загађивању ваздуха на велике домете, ова акција би се требала концентрисати на прикупљање података о нивоу загађивача ваздуха у региону и мере смањења. Јачање веза са институционалним капацитетима и сарадњом помогло би подизању свести о овој теми код јавних и приватних менаџера.				

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговорна страна	Рок	Статус
		ефикасност мера. Будући да је утицај загађења ваздуха већи у урбаним срединама, где живи већина становништва, иницијативе попут Партнерства за квалитет ваздуха у Урбаној агенди ЕУ могле би да помогну да се укључе релевантне заинтересоване стране, приступи финансирању и постигне консензус за будуће акције					
	Изградити капацитете локалних власти у питањима везаним за животну средину	Локалне власти су првенствено одговорне за спровођење питања везаних за животну средину (попут управљања отпадом или заштићеним подручјима), али често им недостају знање и капацитети за развој пројеката у области животне средине. Стога је главни циљ ове акције пружање обуке за локалне власти, али и успостављање стручне групе која помаже регионима и градовима у решавању проблема и мреже за размену добрих пракси. Изградити капацитете локалних власти у питањима везаним за животну средину	Ојачати рад на заустављању погоршања статуса свих врста и станишта обухваћених законодавством ЕУ о природи како би се постигло значајно и мерљиво побољшање, прилагођено посебним потребама појединих врста и станишта у доњем Подунављу. Повећати свест и укљученост заинтересованих страна и побољшати спровођење Стратегије ЕУ 2020.о биодиверзитету Ово ће побољшати сарадњу са кључним секторима и наставити да развија документе са	ВИСОК	ПОГ Министарство за заштиту животне средине, NAFA, NAFF и друге јавне власти НВО Релевантне међународне организације.	06/2021	ОТВОРЕН

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Активност	Прекретнице	Опис активности	Додатна вредност	Приоритет	Одговорна страна	Рок	Статус
		Израдити документ са смерницама за побољшање разумевања кључног сектора законодавства ЕУ о природи У току, пратеће развојне смернице о законодавству ЕУ о природи и његовој вредности Оснивање експертске групе за помоћ регионима и градовима у решавању различитих проблема и мреже за размену добрих пракси.	смерницама за побољшање њиховог разумевања захтева законодавства ЕУ о природи и његове вредности у промоцији економије. Пружање савршене платформе која би могла да помогне да се осигура видљивост, умножавање и одрживост планираних активности - пружање обуке за локалне власти, Побољшање сарадње са кључним секторима користећи примењене смернице о законодавству ЕУ о природи. Снажније синергије са другим организацијама могле би да помогну да се избегне дуплирање посла и обезбеди циљаније коришћење токова финансирања из ЕУ.				

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Скраћенице:

AP	Акциони план
CB	Прекогранични
CITES	Конвенција о међународној трговини угроженим врстама дивље фауне и флоре
CLRTAP	Конвенција о дуготрајном прекограничном загађивању ваздуха
DIAS	Инвазивна мрежа страних врста Дунавског региона
DLSN	Дунавско земљиште и тло nexus
DSTF	Радна група за Дунавске јесетре
ELSA	Европска алијанса за тло и земљиште
EU	Европска Унија
EUSAIR	Стратегија ЕУ за јадранско-јонски регион
EUSALP	Стратегија ЕУ за алпски регион
EUSBSR PA	Стратегија ЕУ за регион Балтичког мора
EUSDR	EU Стратегија за Дунавски регион
GIIR	Радна група за имплементацију и обнову зелене инфраструктуре
IAD	Иницијатива Africaine pour le Développement - International
ICPDR	Међународна комисија за заштиту реке Дунав
LDR	Доња река Дунав

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

NGO	Невладине организације
OPC	застарели пестициди и хемикалије
PFD	ОквирнА директивА о пестицидима
PM	Честице
RBD	Регионална дирекција за словове
RBMP	Регионални план управљања сливом
SONDAR	Мрежа стратегија земљишта у Дунавском региону
TF	Операртивна група
TFAQ	Оперативна група за квалитет ваздуха
TFPC	Радна група за пестициде и хемикалије
UNFCCC	Оквирне конвенције Уједињених нација о климатским променама
WB	Воднам институција
WG GI-RPF	Оквир за приоритизацију радне групе за обнову зелене инфраструктуре
WGMPBD	Мастер план радне групе Баварски Дунав
WHA	Светска здравствена скупштина
WWF	Светски фонд за дивљи живот

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

Референце :

- Bacalbasa-Dobrovici, N. 1997. Endangered migratory sturgeons of the Lower Danube River and its delta.- Envir. Biol. of Fishes, 48, 201-207.
- Bacalbasa-Dobrovici, N. & J. Holcik (2000). Distribution of Acipenser sturio L., 1758 in the Black Sea and its watershed. Boletin. Instituto Espanol de oceanografia 16, 37-41
- Bacalbasa-Dobrovici, N., N. Patrishe. 1999. Environmental studies and recovery actions for sturgeons in the Lower Danube River system.- Jour. Appl. Ichth., 15, 4/5, 114-115.
- Bloesch J., T. Jones, R. Reinartz, B. Striebel, J. Holcik, B. Kynard, R. Siciu and P.Williot (eds.). (2006). Action Plan for the conservation of sturgeons (Acipenseridae) in the Danube River Basin. Nature and Environment. No. 144, Council of Europe Publishing.
- Kruse, G. O.; Scarnecchia, D. L., 2002: Assessment of bioaccumulated metal and organochlorine compounds in relation to physiological biomarkers in Kootenai River white sturgeon. J. Appl. Ichthyol.
- Nikc˘evic´ , M.; Lenhardt, M.; Cakic´ , P.; Mic´kovic´ , B.; Kolarevic´ , J.; Jaric´ , I., 2004: Historical review and new initiatives for sturgeon fisheries, aquaculture and caviar production in Serbia and Montenegro. In Oddmund O. (ed.). Releasing development potentials at the Eastern Adriatic. Norwegian University of Science and Technology (NTNU), Trondheim, Norway, [www.easternadriatic.com. Last accessed on 1st September 2009].
- Opportunities and proposals for a revised roadmap, DTP-PAC1-PA6-06 Biodiversity, Landscapes, Quality of Air and Soils, Zagreb, 2019
- Paraschiv, M.; Suciu, R.; Suciu, M., 2006: Present state of sturgeon stocks in the Lower Danube River, Romania. DDNI Sci. Ann. 12, 152–158.
- Poleksic´ , V.; Lenhardt, M.; Jaric´ , I.; Djordjevic´ , D.; Gac˘ ic´ , Z.; Cvijanovic´ , G.; Ras˘kovic´ , B., 2010: Liver, gills and skin histopathology and heavy metal content of the Danube sterlet (Acipenser ruthenus Linnaeus, 1758). Environ. Toxicol. Chem. 29, 515–521.
- Raikova, G. M.; Zivkov, M.; Vassilev, M.; Miloshev, G.; Uzunova, E., 2004. Action plan for sturgeons in Bulgarian parts in the Danube River and Black Sea, p. 189.

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма

- Reinartz, R., 2002: Sturgeons in the Danube River. Biology, status, conservation. Literature study. International Association for Danube Research (IAD), Vienna. Bezirk Oberpfalz, Landesfischereiverband Bayern, e.V.
- Report On The Monitoring And Control In The Implementation Of The River Basin Management Plan 2016-2021 In The Danube Region For Basin Management
- River Basin Management Plans 2016-2021
- Stanic, B.; Andric, N.; Zoric, S.; Grubor-Lajsic, G.; Kovacevic, R., 2006: Assessing pollution in the Danube River near Novi Sad (Serbia) using several biomarkers in sterlet (Acipenser ruthenus L.). Ecotoxicol. Environ. Saf. 65, 395–402.
- Vassilev M. & Pehlivanov L. 2003. Structural changes of sturgeon catches in the Bulgarian Danube section. Acta zoologica bulgarica 55 (3): 97-102.
- Webb, M. A. H.; Feist, G. W.; Fitzpatrick, M. S.; Foster, E. P.; Schreck, C. B.; Plumlee, M.; Wong, C.; Gundersen, D. T., 2006: Mercury concentrations in gonad, liver, and muscle of white sturgeon Acipenser transmontanus in the lower Columbia River. Arch. Environ. Contamin. Toxicol. 50, 443–451.
- Williot, P.; Arlati, G.; Chebanov, M.; Gulyas, T.; Kasimov, R.; Kirschbaum, F.; Patriche, N.; Pavlovskaya, L. P.; Poliakova, L.; Pourkazemi, M.; Kim, Y.; Zhuang, P.; Zholdasova, I. M., 2002: Status and management of Eurasian sturgeon: an overview. Internat. Rev. Hydrobiol. 87, 483–506.
- Regional Development Strategy of Montana, 2014-2020

Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз Interreg-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем CCI No 2014TC16I5CB007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Технолошки институт аквакултуре и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма